

ВДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Кузьменко Оксани Володимирівни
на дисертацію Костюк Уляни Ігорівни на тему
«Судові органи як суб'єкти адміністративно-правового захисту
права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» зі
спеціальності 081 «Право»**

Ступінь актуальності обраної теми. Дедалі більш вагомим є вплив судових органів на сучасні довкілєві правовідносини як суб'єктів адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні.

Ефективна реалізація правосуддя у довкілєвій сфері є важливою умовою захисту довкілєвих прав громадян, відновлення довкілля та запорукою подолання проблем довкілєвого характеру. На часі перегляд та оновлення чинного законодавства у сфері здійснення правосуддя задля реалізації та охорони суб'єктивних довкілєвих прав громадян, покращення практичного втілення в життя судовими органами заходів щодо забезпечення попередження, припинення будь-яких порушень таких прав, їхнього відновлення, покарання винних за їхнє порушення та відшкодування заподіяної шкоди.

Суб'єктивне право людини на безпечне для життя та здоров'я довкілля відображає забезпечену державою можливість безпечного користування довкіллям задля реалізації потреб громадян в умовах сталого розвитку та екологічної безпеки.

Розширення практичної реалізації цього права потребує покращення цільової, організаційної, компетенційної спроможності судів здійснювати захист права людей на безпечне для життя та здоров'я довкілля, підвищення ефективності реалізації адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні в умовах війни, визначення шляхів удосконалення форм, способів втілення в життя компетенції судових органів задля досягнення правозахисної мети у довкілєвій сфері, зміцнення організаційних, фінансових, матеріально-технічних гарантій функціонування судових органів загалом.

Дисертанткою слушно зазначено, що важливими завданнями у досліджуваній сфері залишаються: ідентифікація історіографічної та методологічної основи дослідження адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні; з'ясування сучасного стану адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні; проведення аналізу основних засад такого адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів; визначення поняття, особливостей проведення структурної характеристики адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, специфіки його реалізації; визначення адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в зарубіжних країнах й шляхів адаптації зарубіжного досвіду у цій сфері в Україні; ідентифікація правових

проблем діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та шляхів їхнього подолання.

Вищезазначене є свідченням актуальності обраної теми дослідження Костюк Уляни Ігорівни. Посилюється дана актуальність з огляду на відсутність комплексних наукових досліджень окресленої в дисертації проблематики у науці адміністративного права. Дисертація є першою в адміністративно-правовій науці спробою комплексного наукового дослідження здійснення судовими органами адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні.

Тому тема дисертаційного дослідження Костюк У.І. є актуальною та своєчасною.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Високий науковий рівень дисертації Костюк У. І. зумовлений використанням значного обсягу наукових джерел, зокрема наукових праць представників різних напрямів юридичної науки, ґрунтовною емпіричною базою репрезентованого дисертаційного дослідження, підтверджується якістю сформованих висновків, пропозицій, узагальнень.

Отримані дисертантом наукові результати, відображені у дисертації та публікаціях, спираються на систему статистичних, аналітичних матеріалів, які стосуються довкіллевой сфери та захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, судову практику 2018-2024 років, результати анкетування 400 громадян України і 60 суддів місцевих та апеляційних судів з Львівської, Закарпатської, Тернопільської та Київської областей.

При формуванні результатів наукового пошуку дисертантка спирається на положення законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ, «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 р. № 2697-VІІІ, «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 р. № 2623-ІІІ, Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 року, схваленої Указом Президента України від 11 червня 2021 року, Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» № 722/2019 від 30 вересня 2019 року, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021. Дисертаційна робота спрямована на втілення у життя наукового напряму Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»: «Правові, психологічні та інформаційні проблеми розвитку державності в Україні», схваленого Вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» від 24 червня 2014 р. (протокол № 5) та виконана у межах теми науково-дослідної роботи кафедри цивільного права та процесу «Стратегія розвитку приватного права в умовах суспільних трансформацій в Україні» (№ державної реєстрації 0124U000286, термін виконання: 2024-2028 роки).

Свідченням високого наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки є положення наукової новизни дисертаційного дослідження, серед яких авторський підхід до формування історіографії дослідження діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та

здоров'я довкілля в Україні, визначення адміністративно-правового статусу судових органів, які є суб'єктами захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, ідентифікації тенденцій розвитку судочинства у довкіллевій сфері в зарубіжних державах, придатного для адаптації досвіду іноземних держав задля формування пропозицій з приводу внесення змін до чинного законодавства України, сучасних проблем діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та шляхів їх подолання, обґрунтовано пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства, зокрема КАС України, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» тощо.

Про науковий рівень дисертації свідчать пропозиції авторки щодо гарантування права громадських організацій звертатися до суду, коли рішення, дії або бездіяльність суб'єктів владних повноважень фактично порушують чи створюють реальну загрозу порушення довкіллевих прав громадян.

Слід відзначити належний науковий рівень результатів наукового аналізу практики діяльності системи екологічних судів у зарубіжних країнах (Швеції, Індії, Індонезії, Китаї, Філіппінах, Бразилії).

Науковій обґрунтованості положень дисертації сприяв сучасний методологічний інструментарій.

Запорукою наукового рівня дисертації стало використання філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, зокрема діалектичного методу, методу аналізу, зокрема ретроспективного аналізу, індукції та дедукції, прогнозування й моделювання, класифікації, системно-функціонального, статистичного методів, методу групування та інших.

Результати наукового пошуку відображені у 21 науковій публікації, з них 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, а також 14 тез доповідей на конференціях та інших науково-практичних заходах, які констатують апробацію результатів дисертації. Загальний обсяг публікацій становить 5,3 друк. арк., з яких авторці належить 4,9 друк. арк.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Новизна отриманих в результаті виконання дисертаційного дослідження результатів проявляється у тому, що представлена наукова праця є першим у вітчизняній правовій наці доробком, в якому представлено комплексний аналіз особливостей функціонування судових органів як суб'єктів адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, комплексно визначено правові проблеми такої діяльності та шляхи їхнього подолання з огляду на іноземний досвід у цій сфері. Отриманню результатів, які відзначаються науковою новизною, слугувало опрацювання авторкою значного доробку вітчизняних і іноземних вчених, дотичних проблемного поля вивчення, нормативно-правових актів, які визначають специфіку такого статусу, емпіричної бази, широкого переліку статистичних, аналітичних матеріалів, судової практики.

Науковою новизною вирізняється теоретичні положення дисертації, що стосуються результатів історіографічного аналізу наукової літератури в означеній сфері, визначення сучасного стану адміністративно-правового забезпечення

діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та проблем у цій сфері, ідентифікації основних засад такого адміністративно-правового забезпечення, поняття та структурної характеристики адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні.

Водночас критеріям наукової новизни відповідають положення дисертації, що стосуються результатів дослідження адміністративно-правового статусу судових органів у довкіллевій сфері в зарубіжних країнах та шляхів адаптації зарубіжного досвіду у цій сфері у нашій державі.

Критеріям наукової новизни відповідають пропозиції щодо внесення змін до частини першої ст. 4, частини третьої ст. 5, ст. 245 КАС України, ст. 21 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» задля розширення прав громадськості у сфері судового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, посилення превентивного впливу судових органів на діяльність органів публічного управління у довкіллевій сфері.

Багато положень дисертації відзначаються науковою новизною. Зокрема новаторським є підхід авторки щодо визначення напрямів покращення порядку розгляду довкіллевих справ у рамках адміністративного судочинства з огляду на результати аналізу досвіду адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в зарубіжних країнах.

Вирізняється новизною підхід авторки щодо потреби спеціалізованого підходу до розгляду довкіллевих справ, зокрема або створення «зелених лав» у наявних судових інституціях зі збереженням особливостей наявної судової системи, або організування спеціалізації суддів щодо розгляду довкіллевих справ у межах наявних судових інституцій чи формування спеціальних екологічних судів тощо.

Наукова новизна притаманна й науковим публікаціям авторки. Вони відображають високий науковий рівень результатів дисертаційного дослідження та науково обґрунтовані перспективи удосконалення здійснення судовими органами адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукова обґрунтованість представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкого обсягу наукової й іншої літератури, в якій розкрито потенціал судових органів як правозахисних інституцій у довкіллевій сфері, доробку вчених-адміністративістів у цій сфері, великого переліку міжнародних та вітчизняних нормативно-правових актів, судових рішень (336 найменувань).

Обґрунтування результатів наукового пошуку здійснено з огляду на використання судової практики вітчизняних судів та ЄСПЛ. Це дозволило визнати потребу систематизації, узагальнення судової практики у довкіллевій сфері у нашій державі за зразком проведеної ЄСПЛ систематизації.

Слід відзначити чітко та правильно визначення авторкою роботи об'єкта та предмета дослідження, його мети та завдань. Це сприяло комплексності та обґрунтованості положень роботи, дало змогу чітко задекларувати власні нові для науки адміністративного права думки та пропозиції.

Обґрунтованості отриманих дисертанткою висновків слугувало використання системи статистичних, аналітичних матеріалів, які стосуються довкіллевой сфери та захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, судової практики 2018-2024 років, результатів анкетування 400 громадян України і 60 суддів місцевих та апеляційних судів тощо.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Поставлені перед дисертанткою наукові завдання виконані в повному обсязі, мета дисертаційного дослідження повністю досягнута.

Зокрема у дисертаційній роботі Костюк Уляни Ігорівни здійснено виконання важливого наукового завдання щодо з'ясування поняття, особливостей, структури, проблем реалізації адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, визначення напрямів його удосконалення.

Досягнення поставленого наукового завдання відобразилося на потребі комплексного висвітлення питань, відображених у змісті дисертації, лягло в основу структури дисертаційної роботи, націленої на комплексне дослідження адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні.

У межах визначеного наукового завдання дисертанткою проведено значну наукову роботу щодо формування історіографічної та методологічної основи дослідження адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні; з'ясування сучасного стану адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні; проведення аналізу основних засад адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні; визначення поняття та проведення структурної характеристики адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні; з'ясування особливостей адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та специфіки його реалізації; визначення адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в зарубіжних країнах й шляхів адаптації зарубіжного досвіду у цій сфері в Україні; ідентифікація правових проблем діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та шляхів їхнього подолання.

Зміст та якість представленого наукового дослідження дають змогу стверджувати, що дисертантом досягнуто поставлену мету, а висновки свідчать про високий рівень виконання поставленого наукового завдання.

Слід відзначити високий рівень оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Методологічна основа дослідження охопила систему філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів наукового пізнання, що стало запорукою якісного наукового дослідження адміністративно-правового захисту довкіллевих правових можливостей громадян судовими органами. Дисертанткою

відображено потенціал діалектичного методу, методу аналізу, зокрема ретроспективного аналізу, індукції та дедукції, прогнозування й моделювання, системно-функціонального методу, методів класифікації, групування, статистичного методу для пізнання основних аспектів проблеми діяльності судових органів як правозахисних інституцій у довкіллевій сфері.

Залучення вищенаведеного методологічного інструментарію відіграло вагому роль у формуванні вагомих теоретичних положень, концепцій, пропозицій щодо внесення ефективних змін до законодавства.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Теоретична та практична значущість результатів дисертаційного дослідження зумовлює можливість їхнього подальшого використання у сфері правотворчості, науково-дослідній сфері, практичній діяльності, освітньому процесі тощо. Вона підтверджена відповідними актами впровадження, які містяться у додатках до дисертації.

Безумовно, результати наукового пошуку Костюк У.І. можуть бути використані у науково-дослідній сфері – задля наукового обґрунтування шляхів удосконалення адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та напрямів використання у нашій державі іноземного досвіду адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля, освітній діяльності – з метою покращення викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Організація діяльності судів та правоохоронних органів», «Екологічне право», проведення лекцій і практичних занять з цих дисциплін, підготовки навчальної літератури, правотворчій сфері – задля покращення законодавства, що визначає основні юридичні, організаційно-правові, соціально-економічні засади реалізації адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та правозастосовній діяльності – з метою удосконалення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Структура дисертаційної роботи є оптимальною, дає змогу цілісно оцінити результати дослідження адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та напрямів використання у нашій державі іноземного досвіду у досліджуваній сфері. Вона складається з анотації, вступу, трьох розділів, що охоплюють 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (336 найменувань) та додатків (на 45 сторінках). Повний обсяг дисертації становить 271 сторінка, з них 173 сторінки основного тексту.

Структура дисертації та зміст її підрозділів слугували розкриттю мети наукового пошуку та виконанню поставлених авторкою завдань дослідження, дозволили ґрунтовно дослідити предмет дисертаційної роботи. Дисертація є завершеною науковою працею, в якій у логічній послідовності розкрита мета і завдання дослідження. Вона засвідчує високий рівень отриманих дисертанткою наукових у результатів.

Анотація. Анотація відображає короткий зміст дисертаційної роботи та

містить системний виклад положень наукової новизни та результатів наукового пошуку дисертантки загалом. Зміст анотації є запорукою цілісного уявлення про зміст висновків та результатів дисертаційного дослідження.

Вступ містить загальні характеристики дисертації. У ньому дисертантка розкриває актуальність теми дисертаційного дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами, визначає мету й завдання дисертаційного дослідження, об'єкт та предмет, методи дослідження, емпіричну базу дисертації, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувачки, структуру та обсяг дисертації, положення про підготовані здобувачкою публікації, положення, що виносяться на захист тощо.

У першому розділі *«Адміністративно-правове забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні»* дисертаційної роботи Костюк У.І. окреслено історіографічне та методологічне підґрунтя дослідження адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні. Нею визнано вагому роль цього інструментарію у формуванні якісних теоретичних положень, концепцій, пропозицій щодо внесення ефективних змін до законодавства.

Дисертантка ретельно висвітлює сучасний стан адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні. Її увага присвячена висвітленню основних засад адміністративно-правового забезпечення діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні. Цілком слушно нею наголошується на тому, що трансформація основних засад адміністративно-правового забезпечення довірливої правозахисної діяльності судових органів відбувається під впливом політичних, зокрема військових подій, вимог суспільства, громадськості, ЗМІ щодо посилення відкритості діяльності судової влади, цифровізації процесу судочинства.

Зміст **другого розділу дисертації** *«Адміністративно-правовий статус судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні»* присвячений визначенню поняття та структурній характеристиці адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, аналізу особливостей адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні. Особлива увага авторки присвячена процесу реалізації адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні. Як наслідок, дисертантка цілком слушно стверджує, що реалізація адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні – це діяльність щодо втілення у життя структурних компонентів адміністративно-правового статусу судових органів, що входять до цільового, структурно-організаційного та компетенційного блоків цього статусу, у рамках захисних правовідносин задля попередження, припинення деліктів у довірливій сфері, відшкодування громадянам заподіяної шкоди. У процесі реалізації такого

адміністративно-правового статусу виникають правовідносини щодо реалізації правозахисного потенціалу цих органів.

Третій розділ дисертаційної роботи «Шляхи підвищення ефективності діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні» стосується аналізу адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в зарубіжних країнах та шляхів адаптації зарубіжного досвіду у цій сфері. У цьому контексті дисертантом проаналізовано правові проблеми діяльності судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні та шляхи їх подолання.

Дисертацію завершують ґрунтовні висновки, що спрямовані на вирішення визначених дисертанткою завдань та мети наукового пошуку.

Загальний список використаних джерел налічує 336 найменувань й представлений науковими публікаціями вітчизняних та іноземних авторів, судовою практикою, нормативно-правовими актами тощо.

У дисертаційній роботі є посилання на відповідні джерела інформації, а також дотримані усі норми законодавства про авторське право. Порушення академічної доброчесності не виявлено. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Повнота викладення у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Результати дисертаційного дослідження повною мірою висвітлені у достатній кількості публікацій. Репрезентовані положення й висновки отримані внаслідок особистої наукової роботи та як результат дослідження емпіричних даних, наукової літератури, наукових підходів, сформованих у вітчизняній та іноземній літературі. Результати дисертаційного дослідження мають вагомий практичний потенціал з огляду на потенційний позитивний вплив на практичну діяльність суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні. Основні результати дисертаційного дослідження відображені у 21 науковій публікації, з них 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, а також 14 тез доповідей на конференціях та інших науково-практичних заходах, які констатують апробацію результатів дисертації. Загальний обсяг публікацій становить 5,3 друк. арк., з яких авторці належить 4,9 друк. арк.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації у практиці. Результати дисертаційного дослідження, проведеного Костюк У.І., мають теоретичну та практичну цінність, поглиблюють знання про суспільні відносини щодо здійснення судовими органами адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні.

Теоретична та практична цінність результатів дисертаційного дослідження Костюк У.І. проявляється в тому, що положення й висновки, отримані внаслідок наукової роботи Костюк У.І., можуть бути використані в науково-дослідній сфері, задля наукового обґрунтування шляхів удосконалення адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля в Україні, освітній діяльності, зокрема для проведення лекцій і практичних занять, при підготовці навчальної літератури та у правотворчій сфері.

Свідченням можливості подальшого використання результатів дисертації у практиці є документи про їхнє впровадження у практику (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Львівського інституту ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» від 03.01.2025 р., довідка про використання в навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» результатів дисертаційного дослідження від 03.01.2025 р. № 67-01-11, довідка про практичне використання результатів дисертаційного дослідження Львівського окружного адміністративного суду від 06.01.2025 р.; довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження Кам'янка-Бузького районного суду Львівської області від 02.01.2025 р. № 01-09/2/2025).

Відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертація відповідає принципам академічної доброчесності та підготована здобувачкою самостійно. У дисертаційній роботі та наукових працях здобувачки відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування, не виявлено інших випадків порушення академічної доброчесності. Використовуючи наукові та інші джерела, дисертантка вказала коректні посилання. Дисертація є оригінальною, самостійною, завершеною працею. Загалом дисертаційне дослідження виконане на належному рівні.

Разом з тим, аналіз дисертації дає підстави **висловити наступні зауваження та надати деякі рекомендації:**

1) У дисертаційній роботі здобувачка звертається до характеристики адміністративно-правового статусу судових органів як суб'єктів захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля у зарубіжних країнах (Бельгії, Бразилії, Індії, Індонезії, Італії, Китаї, Франції, Швеції). Водночас залишається незрозумілим те, досвід яких країн нею визнається найвдалішим? Слід було б ширше представити у роботі обґрунтування потреби апробування вже наявного досвіду зарубіжних держав з представленням авторських пропозицій щодо змін до чинного законодавства.

2) Позитивно оцінюючи результати опитування громадян та суддів місцевих та апеляційних судів, проведеного у рамках дисертаційного дослідження, все ж слід було б відзначити те, що дисертантка не висловлює власної думки та пропозицій щодо окремих питань, розміщених у сформованих нею анкетах. Зокрема, запитуючи «чи потрібно до судових органів залучати на постійній основі експертів, що володіють знаннями у довкіллевій сфері», дисертантка у роботі не висловлює своєї думки щодо потреби таких змін, не деталізує, про яких експертів йдеться, у системі яких судів їх діяльність, на її думку, є потрібною, яким повинен бути їхній правовий статус?

3) Під час публічного захисту потребує обґрунтування підхід дисертантки до розмежування категорій «довкіллеві права» та «екологічні права» з огляду на близькість цих термінів та те, що чіткість термінології завжди є умовою якісних наукових результатів.

4) Потребує кращого пояснення підхід авторки щодо переліку справ, які, на її думку, повинні розглядатися спеціалізованими довкіллевими судами? Яка система цих судів може бути створена в Україні? Яке їх місце у судовій системі нашої держави?

5) На ст. 171 дисертації дисертантка зазначає, що проблемою щодо захисту довіклієвих прав, на яку звертають увагу вітчизняні автори, є проблема превентивних позовів у довіклієвій сфері. Про які проблеми йдеться? Це положення потребує пояснення.

Вищенаведені зауваження мають дискусійний, рекомендаційний характер, не мають негативного впливу на результати дисертаційної роботи, доповнюють позитивну характеристику дисертації та підвищують значущість проведеного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація вирішує науково-прикладну проблему, що стосується комплексного наукового аналізу здійснення судовими органами адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довіклля в Україні, є завершеною комплексною кваліфікаційною працею, в якій отримано нові обгрунтовані результати, що у сукупності розв'язують конкретну наукову проблему, яка має істотне значення для науки адміністративного права, мають наукову цінність і важливе значення для подальшого розвитку адміністративного права. Робота відповідає спеціальності 081 «Право».

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають встановленим вимогам.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Костюк Уляни Ігорівни на тему «Судові органи як суб'єкти адміністративно-правового захисту права громадян на безпечне для життя та здоров'я довіклля в Україні» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обгрунтованістю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів відповідає спеціальності 081 Право та Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, іншим нормативним вимогам, а її авторка – Костюк Уляна Ігорівна, на підставі публічного захисту, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право».

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри публічного та міжнародного права
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
Заслужений діяч науки і техніки

Оксана КУЗЬМЕНКО
О. Кузьменко
Міністерство освіти і науки України
Департамент з питань кадрів
Регіональний офіс у м. Києві
вул. Гетьманівська, 1
01010 Київ, Україна
Тел: (044) 231-10-00
Факс: (044) 231-10-01
e-mail: o.kuzmenko@ukr.net
М. П. Черепенюк